

ACTIVITEITEN 2018

DE KONINKLIJKE MUSEA VOOR KUNST EN GESCHIEDENIS IN HET KORT

OPDRACHTEN

- Studis en conservatie van de collecties Kunst en Archeologie van de federale staat
- Wetenschappelijk onderzoek in kunstgeschiedenis en archeologie
- Voorstelling van de collecties aan het publiek (permanente zalen en tijdelijke tentoonstellingen)
- Educatief aanbod (voor kinderen en volwassenen, voor privépubliek en scholen)

MUSEA

De Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis omvatten verschillende sites in Brussel:

- Museum Kunst & Geschiedenis
 - Hallepoort
- Muziekinstrumentenmuseum
- Musea van het Verre Oosten

ONDERZOEK

Talrijke projecten gewijd aan de kunstgeschiedenis en musicologie, studies en expertises (meubels, beeldhouwwerken, wandtapijten, muziekinstrumenten, glas, ceramiek, opschik, kostuums, koetsen, sierkunsten...).

De Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis nemen ook deel aan archeologische opgravingen op heel wat plaatsen in de wereld (België, Egypte, Italië, Griekenland, Iran, Libanon, Paaseiland...).

Beste lezer,

Het is me een groot genoegen u dit jaarrapport 2018 voor te leggen. Een jaarrapport dat getuigt van de dynamiek binnen en de dagelijkse inzet van de medewerkers van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis.

Cultuur en de investeringen in cultuur liggen onder vuur, al meerdere jaren, zoveel is duidelijk. De kaarten hebben wij al lang niet meer in handen.

Voor de KMKG, als Federale Wetenschappelijke Instelling, is “cultuur” een zeer breed begrip. Het bewaren, onderzoeken en het “tentoon”-stellen van de objecten is de basis van onze missie. Onze rijke collecties van unieke kunstwerken en archeologische objecten afkomstig van alle continenten krijgen hun volle betekenis dankzij het wetenschappelijke onderzoek en de contextualisering. Een filosofie en een aanpak die wij hoog in het vaandel dragen. Een degelijke studie begint bij een goede zorg voor de verzamelingen, zorg voor het eigenlijke object en voor zijn bewaarplaats, de juiste keuze om de verzamelingen aan te vullen, de voorbereidingen voor doordachte en gefundeerde restauratietechnieken, de noodzakelijke archivalische informatie over herkomst en historiek, en, ten slotte, een correcte digitale registratie en documentatie. Met daarnaast nog de nodige middelen, laten deze voorbereidende activiteiten toe om dit federale erfgoed voor de burger te ontsluiten. Samen met de federale overheid nemen we jaar na jaar deze verantwoordelijkheid op. De zorg voor 's lands erfgoed ligt ons zeer nauw aan het hart. Als tijdelijke passanten is het immers onze taak om de roerende en onroerende nalatenschap, deze materiële maar ook immateriële erfenis voor verval en teloorgang te behoeden. De diverse entiteiten van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis zijn ondergebracht in unieke historische gebouwen. Hun onderhoud vergt andere, meer uiteenlopende noden dan de bewaring van de collecties zelf. In november 2018 startten de renovatiewerken aan de daken van het Museum Kunst en Geschiedenis in het Jubelpark. Hopelijk een eerste stap naar de herwaardering van de gebouwen die een onlosmakelijk deel van het patrimonium vormen!

Het Muziekinstrumentenmuseum (MIM) op de Kunstberg, nochtans amper 20 jaar oud, begint her en der tekenen van slijtage te vertonen. Gezien het succes van dit prachtige pand, dat een groot aantal bezoekers verwelkomt, is dit niet verbazend. Ook de tentoonstellingen in de Hallepoort, op de kleine ring van Brussel, krijgen steeds meer bekendheid en met de daaraan verbonden stijging van de bezoekersaantallen zijn hogere investeringen in het gebouw een noodzaak. Het blijft ook in 2018 nog wachten op de concrete restauratie van onze pareltjes in Laken, de Japanse toren en het Chinese paviljoen.

Dit jaarverslag is een selectie van de vele projecten en soms toch wel verrassende en opmerkelijke activiteiten die in 2018 het licht zagen. Alleen al de inhoudstafel is een weerspiegeling van het enthousiasme en de dynamiek die kenmerkend zijn voor de medewerkers van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis. Dit enthousiasme en deze dynamiek staan jammer genoeg in schril contrast met de cijfers rond de financiële middelen die ons ter beschikking worden gesteld om onze ambitieuze, maar maatschappelijk zo belangrijke, missie te kunnen uitvoeren.

Ik dank alle medewerkers die dag in dag uit hun creativiteit en doorzettingsvermogen ten dienste van het museum stellen. Samen blijven we niet bij de pakken zitten. Heel wat nieuwe initiatieven en projecten staan in de startblokken om in de komende jaren enerzijds het hoofd te kunnen bieden aan wat (niet) komt, en anderzijds onze bezoekers te kunnen verwonderen en te verheugen. Aan ons zal het in elk geval niet liggen...

Alexandra De Poorter,
Algemeen directeur a.i.

INHOUDSOPGAVE

Iste DEPARTEMENT : OUDHEID

- 6 De activiteiten van het departement in het algemeen
- 7 Het Oude Egypte: een nieuwe reis naar de tijd van de farao's

II^{de} DEPARTEMENT : EUROPESE DECORATIEVE KUNSTEN

- 10 De activiteiten van het departement in het algemeen
- 11 samenwerking Museum Mode & Kant van de stad Brussel
- 12 Wereld Kantcongres
- 13 Ter ere van Givenchy
- 13 "Vergeeten" collectie krijgt nieuwe opslagruimte
- 14 De inhuldiging van het Jubelpark in twee aanwinsten

III^{de} DEPARTEMENT : NATIONALE ARCHEOLOGIE EN NIET-EUROPESE BESCHAVINGEN

- 16 De activiteiten van het departement in het algemeen
- 17 Nieuwe archeologische ontdekking op het Paaseiland
- 18 Sectie Amerika

IV^{de} DEPARTEMENT : HET MIM

- 22 De activiteiten van het mim in het algemeen
- 23 Publicatie over klavecimbels en virginalen
- 24 COST WoodMusICK-conferentie
- 25 Lithofoon, meesterwerk van een compagnon
- 26 MIMO (Musical Instruments Museums Online)
- 27 Restaureren en heruitvinden:
wedergeboorte van de piano viole

TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

- 28 Inca Dress Code
- 29 Inca Fashion Code
- 30 Oceania
- 31 Little Life - Over poppenhuizen en 19de- eeuwse wooncultuur
- 32 Mleiha - Een Arabisch Koninkrijk op de Karavaanroutes
- 33 Alix - De kunst van Jacques Martin
- 34 Van Tiepolo tot Richter, dialoog in Europa
- 35 « La famille royale fait la une »

EVENTS

- 38 NAVO-top
- 39 Discovery Tour van Assassin's Creed:
verken het oude Egypte met
het Museum Kunst & Geschiedenis en Ubisoft

DOCUMENTATIEDIENSTEN

- 42 Vernieuwde archiefruimten

PUBLIEKSDIENSTEN

- 46 Educatieve activiteiten
- 47 Rebranding van het Jubelparkmuseum / Museum
Kunst & Geschiedenis

49 HET MUSEUM IN CIJFERS

Iste DEPARTEMENT

HET 1ste DEPARTEMENT

Het Eerste Departement omvat de collecties Oudheid en Islamitische kunst. Oudheden uit Egypte, het Nabije Oosten, het Oude Iran en de Griekse, Romeinse, Etruskische en Cyprische wereld staan broederlijk bij elkaar in eenzelfde vleugel van het museum. Vaatwerk, juwelen, mozaïeken en wapens uit verschillende millennia illustreren de evolutie in de kunst, het dagelijks leven en de cultuurgeschiedenis. Dit geheel wordt vervolledigd door de zaal “ Kunst uit de Islamitische wereld”.

Er werden meerdere renovatieprojecten uitgevoerd. Zo is er het nieuwe traject doorheen de Ramessidische zalen van de afdeling Egypte en kan de ruimte gewijd aan de Egyptische funeraire kunst dankzij de steun van de Vrienden van de KMKG gerenoveerd worden. Ten slotte onthullen we in 2020 de nieuwe look van de Maquette van Rome, volledig uitgerust met hoogtechnologische snufjes – een project ondersteund door het Fonds Liénard (Koning Boudewijnstichting) en de Vrienden van de KMKG.

In het streven naar een betere kennis van de werken, de kern van de activiteiten in het departement, wordt er onderzoek verricht naar hun oorsprong, geschiedenis, vervaardigingswijze en betekenis. De reiniging en restauratie van de werken laten ons toe hen beter te begrijpen. Dit wordt uitgevoerd door de restauratoren van het museum en door externe instellingen zoals ENSAV- La Cambre (Brussel) en het Istituto Europeo del Restauro d'Ischia (Italië), waar momenteel een belangrijke reeks Egyptische sarcophagen gerestaureerd wordt. Aankopen en schenkingen blijven de collecties van het departement verrijken. Ten slotte leiden verschillende conservatoren archeologische campagnes in het buitenland, met name in Alba Fucens (Italië), Elkab (Egypte) en Mleiha (Emiraat Sharjah)

HET OUDE EGYPTE: EEN NIEUWE REIS NAAR DE TIJD VAN DE FARAO'S.

De Egyptische collectie, die meer dan 12.000 stukken rijk is, ondergaat een grote herstructurering om de meesterwerken in de verf te zetten, maar ook om op een zo aantrekkelijk mogelijke manier de vele aspecten van de faraonische cultuur te illustreren. In de presentatie zal de nadruk liggen op verschillende verhalende scenario's, vooral op dat van het fascinerende avontuur dat de objecten uit onze collectie naar Brussel bracht.

In 2018 werden verschillende ruimtes op het chronologische parcours herdacht en verrijkt met nieuwe stukken. De zaal gewijd aan de tijd van de Ramses (19de en 20ste dynastieën, rond 1250-1070 v. Chr.) toont nu een groot aantal nooit eerder tentoon-gestelde voorwerpen, vers uit de reserves (Afb. 1), om de belangrijkste thema's van deze periode te illustreren: oorlogen en internationale betrekkingen, volkscultus, de exploitatie van kopermijnen in de Sinai of de plundering van de graven in de Valleï der Koningen.

Andere thematische zalen zijn in ontwikkeling, waaronder één gewijd aan de wereld van de doden. In het midden van deze ruimte staan de doods-kisten van de 'Tweede Cachette van Deir el-Bahari', die momenteel worden gerestaureerd (Afb. 2). Deze 'Cachette' was een enorme collectieve begraafplaats waar, om het toezicht te vergemakkelijken, maar liefst 450 doods-kisten en mummies van de priesters van Amon van de 21ste dynastie (rond 950 v.Chr.) en hun families waren samengebracht. De nieuwe zaal zal de geschiedenis en de geloofsovertuigingen van deze priesters voorstellen, hun opvatting van het hiernamaals, de vervaardiging en decoratie van de doods-kisten, de manier waarop ze in het graf werden geplaatst enzovoort. Ze zal de bezoekers onderdompelen in een van de meest opwindende ontdekkingen in de geschiedenis van de Egyptische archeologie.

DEPARTEMENT II : EUROPESE DECORATIEVE KUNSTEN

Het tweede departement omhelst de verzamelingen van Europese kunstvoorwerpen uit de periode van de Middeleeuwen tot heden. De collectie is zeer verscheiden en omvat volgende soorten voorwerpen: sculptuur en meubilair; koetsen en sleden; metaal, edelsmeedkunst, precisie-instrumenten, uurwerkindustrie, wapens en wapenuitrustingen; glaswerk, glasramen en ceramiek; wandtapijten, textiel, kant en kostuum; foto, grafische kunsten en decoratieve en industriële kunsten uit de zoste eeuw.

Een deel van de collecties wordt tentoongesteld in de zalen Decoratieve Kunsten die chronologisch zijn opgevat. Binnen de verschillende periodes worden de voorwerpen thematisch gegroepeerd. De dialoog tussen de stukken vormt het leidend principe.

Regelmatig worden nieuwe kunstvoorwerpen in depot gegeven die dan een plaats verwerven in de zalen. Zo werd, op ons advies, een 17de eeuws wandtapijt aangekocht door het Fonds Raphaël en Françoise Haeven van de Koning Boudewijnstichting. "De triomf van Cleopatra", ontworpen door de Frans kunstenaar Charles Poerson (1609-1667) en geweven in een Brussels atelier, wordt tentoongesteld in het circuit Middeleeuwen-Barok.

Wij kregen ook twee wandtapijten, getoond op de internationale toonstelling in New York in 1939, in depot van de FOD Economie. Deze zeer grote stukken krijgen een bestemming in de nieuwe zaal zoste eeuw.

Een andere belangrijke aanwinst zijn twee werken die de inhuldiging van het Jubelpark in 1880 als onderwerp hebben (zie aparte tekst).

Om tegemoet te komen aan ons publiek werd een selectie van kant tijdelijk getoond naar aanleiding van het wereldcongres van kant (zie aparte tekst).

Maar natuurlijk zijn er ook veel activiteiten achter de schermen, zowel wetenschappelijke projecten als inrichtingen van nieuwe reserves (zie aparte teksten).

JUNI – SEPTEMBER 2018
 SAMENWERKING MUSEUM MODE
 & KANT VAN DE STAD BRUSSEL

SAMENWERKINGSPROJECT
 OP VASTE BASIS

Onze prachtige zegeningsdoeken werden tentoon gesteld in het museum Mode en Kant van de stad Brussel van juni tot einde september 2018. Het zal vanaf nu een jaarlijkse gewoonte worden om enkele kantwerken uit onze collectie tijdens de zomermaanden in het stadsmuseum te presenteren. Op deze manier worden onze prachtige kantwerken aan het publiek getoond en kunnen de mensen ervan genieten.

WERELD KANTCONGRES

Naar aanleiding van het kantcongres te Brugge organiseerden wij – gedurende één week van 22 tot 27 augustus 2018 - een kleine tentoonstelling in de raadzaal. Met deze tentoonstelling wilden we enkele uitzonderlijke kantwerken tonen zoals de War Lace kantwerken vervaardigd in naaldkant en/of in kloskant. Tijdens dit laatste herdenkingsjaar van het einde van WO I vonden we het belangrijk om deze uitzonderlijke oorlogskanten aan het publiek te tonen. Tijdens deze korte week zijn alle deelnemers van het Kantcongres van Brugge met bussen of individueel langs gekomen om onze tentoonstelling te bekijken. Deze ene week telden we zo'n 250 bezoekers in de raadzaal.

TER ERE VAN GIVENCHY (1927-2018)

Toen Givenchy in maart 2018 stierf, doken we in de collectie kostuum om het publiek twee prachtige avondjurken van hem te tonen. De kostuumcollectie van onze musea bevat meer dan 3000 items. Wij tonen U hier één van de vijf Givenchy's die wij in ons bezit hebben.

FOTO:

Zijden avondkleed – jaren '70 - van het huis Givenchy.

Inv.nr.: C.2097

Hubert de Givenchy opende zijn couture huis in 1952. Hij lanceerde als eerste kledingstukken die je onderling met elkaar kon combineren. Dat was toen vrij nieuw! De combinatie van deze kleuren – in positieve en negatieve opdruk die we hier zien – is heel verrassend. Dit geeft aan de jurk een speciaal effect.

Dit kleed werd gedragen door Prinses Liliane de Réthy, tweede echtgenote van Leopold III, omtrent de jaren 1970.

De bijhorende schoenen zijn op dezelfde manier versierd, maar zijn van de hand van René Mancini.

Dit ensemble werd door het museum aangekocht bij Sotheby's Londen op 19 mei 2003 bij de verkoop van de garderobe van Prinses Liliane.

“VERGETEN” COLLECTIE KRIJGT NIEUWE OPSLAGRUIMTE

Het Museum Kunst & Geschiedenis van Brussel heeft een mooie collectie glas-in-loodramen die bestaat uit meer dan 350 werken. De werken dateren uit de 13de tot de 20ste eeuw en werden tot nog toe niet echt grondig bestudeerd en zijn weinig gekend bij het grote publiek.

Het transdisciplinaire onderzoeksprogramma “Brain” lanceerde in 2017 het project “FENESTRA. 800 jaar beglazingsgeschiedenis”, met als voornaamste doelstellingen de conservatie, het onderzoek en de ontsluiting van deze collectie, die een belangrijk uitgangspunt is voor de studie van “vlakglas” in de vroegere Nederlanden.

De glas-in-loodramen, die systematisch en minutieus zijn geïnventariseerd, werden in 2018 gefotografeerd en in een nieuwe ruimte opgeslagen. De glasramen en panelen worden opgeborgen op een mobiel rastersysteem. Sluitringen, kleine panelen, fragmenten en werken in slechte staat worden in laden gelegd.

De werken worden gereinigd, gerestaureerd en ter beschikking gesteld van de projectpartners, onder wie archeologen, kunsthistorici en ingenieurs, die gebruikmaken van niet-destructieve onderzoeksmethoden zoals optische spectroscopie om meer inzicht te krijgen in de eigenschappen van het materiaal.

Die transdisciplinaire aanpak zal belangrijke gegevens opleveren over de geschiedenis van de collectie en het gebruik van vlakglas in de vroegere Nederlanden. Via dit project komen we meer te weten over de geschiedenis van beglazing, dankzij een beter begrip van de technologische en artistieke evolutie ervan en de sociaal-culturele interacties in deze discipline.

Deze “vergeten” collectie van het Museum Kunst & Geschiedenis wordt op die manier een referentiecollectie waarvan de belangrijkste werken zullen worden gepubliceerd en tentoongesteld om dit culturele erfgoed grotendeels opnieuw te ontsluiten voor het publiek.

Het FENESTRA-project, dat wordt gecoördineerd door het departement Toegepaste Fysica en Fotonica van de V.U.B., wordt in goede banen geleid door het Museum Kunst & Geschiedenis, het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium en het Institute of Archaeology van het University College of London.

DE INHULDIGING VAN HET JUBELPARK IN TWEE AANWINSTEN

Het Jubelpark en zijn gebouwen, waarin onder meer het Museum Kunst & Geschiedenis is gehuisvest, ademt geschiedenis. Daarom is het de taak van het museum om deze historiek te documenteren. In 2018 verwierf de instelling twee werken die de inhuldiging van de site illustreren.

Het Jubelpark werd aangelegd voor de vijftigste verjaardag van de Belgische onafhankelijkheid. Op 16 augustus 1880 werd het met een groot patriottische feest ingezegend. Hoewel de fotografie op het einde van de negentiende eeuw al perfect massamanifestaties in beeld kon brengen, werden belangrijke vieringen nog altijd door kunstschilders vastgelegd. Camille Van Camp exposeerde in 1890 zijn monumentale doek dat de plechtigheid verbeeldt. Hij baseerde zijn compositie op schetsen die hij ter plekke, tijdens de festiviteit, maakte. Een van die tekeningen werd in 2018 aan de instelling geschonken. Het vervolledigt een reeks studies van het evenement van Van Camp die reeds in de collecties worden bewaard.

Enige maanden na deze schenking kon het museum op een veiling een olieverfschets van Jan Verhas aankopen. Die verbeeldt dezelfde plechtigheid.

De tekening van Van Camp en de olieverfschets van Verhas waren de aanleiding tot diepgaand onderzoek. Dat leert dat beide schilders de ambitie koesterden om het patriottisch feest vast te leggen op doek met monumentale proportie. Van Camp won het pleit, maar kon het schilderij door zijn vroegtijdig overlijden in 1891 niet afwerken. Zijn weduwe schonk het in 1910 aan het Paleis der Natie waar het nog steeds hangt.

NATIONALE ARCHEOLOGIE EN NIET-EUROPESE BESCHAVINGEN

Het 3de departement van de KMKG overkoepelt twee grote afdelingen. De eerste afdeling omvat de collecties van de “nationale archeologie”, die werden samengesteld vanaf het einde van de 19de eeuw. De afdeling groeide uit tot de belangrijkste verzameling van nationale archeologie in ons land. Behalve op het behoud van het archeologisch patrimonium ging de afdeling zich ook richten op de volkscultuur uit onze streken (de folklore), van de middeleeuwen tot op vandaag. Dit thema wordt voor het publiek ontsloten in de Hallepoort, in het centrum van Brussel. In deze eerste afdeling zijn tenslotte ook de vruchten ondergebracht van het werk dat werd geleverd door twee Belgische ingenieurs aan het einde van de 19de eeuw. In het Zuidwesten van Spanje, in de regio Murcia, brachten zij sporen aan het licht van de vroegste metallurgische activiteiten in Europa.

De tweede afdeling groepeerde de Niet-Europese culturen. Het Amerikaanse continent is vertegenwoordigd met duizenden representatieve voorwerpen, en is daarmee waarschijnlijk een van de grootste openbare collecties over dit onderwerp in Europa. We mogen minstens even trots zijn op onze toonaangevende verzamelingen uit bijna alle landen van Zuid-Azië en Oceanië. Het Chinees Paviljoen, de Japanse Toren en het Museum voor Japanse Kunst in Laken, tijdelijk gesloten voor renovatiewerken, herbergen normaalgezien het Chinese exportporselein en de kunst uit Japan. Het jaar 2018 werd in het bijzonder gemarkeerd door nieuwe archeologische vondsten op Paaseiland en door de highlighting van ons pre-Columbiaans textiel in het kader van de tentoonstelling “Inca Dress Code”.

NIEUWE ARCHEOLOGISCHE ONTDEKKING OP HET PAASEILAND

In 2018 leidde de archeologische missie op het Paaseiland (Rapa Nui), die werd opgezet door het Deutsche Archäologische Institut in Bonn in samenwerking met de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, tot de ontdekking van tot dan onontdekte overblijfselen op dit eiland in de Stille Oceaan.

Het is al lang bekend dat de traditionele bevolking van Rapa Nui volledig Polynesisch was en deel uitmaakte van dezelfde culturele beweging als alle andere eilanden in de Stille Oceaan, verspreid over een enorme driehoek met Hawaï in het noorden, Nieuw-Zeeland in het zuidwesten en het Paaseiland in het zuidoosten. Er wordt echter regelmatig geopperd dat Rapa Nui “anders” zou zijn en bijzondere kenmerken heeft die het eiland onderscheiden van de rest van dit grote culturele geheel. Dat heeft ongetwijfeld alles te maken met het indrukwekkende karakter van zijn immense beelden, die we nergens anders in Polynesië aantreffen.

Recente onderzoeken blijven echter documenten aan het licht brengen die bevestigen dat Rapa Nui wel degelijk verbonden was met de andere Polynesische eilanden. Tijdens de laatste opgravingen werden stèles ontdekt, die worden geassocieerd met beeldenplatformen of oude processieroutes. Deze stenen platen, vaak met een diepe groef aan één kant, zijn overal in Polynesië terug te vinden. Op het eerste gezicht lijken ze een antropomorfe waarde te hebben en zouden ze geassocieerd worden met de wereld van de voorouders. Tot nu toe werden er meer dan 160 dergelijke stèles in Rapa Nui ontdekt. Ze worden momenteel nauwkeurig geïnventariseerd om een beter zicht op dit fenomeen te krijgen.

SECTIE AMERIKA

In de loop van het jaar werd een netwerkproject opgestart waaraan het Museum Kunst & Geschiedenis van Brussel, het Musée du Quai Branly (Frankrijk) en het museum San Miguel de Azapa (Chili) meewerkten.

Deze drie instellingen houden zich bezig met de studie van archeologische voorwerpen die verband houden met de begrafenis van de mummie van “Rascar Capac”, afkomstig van deze regio in het noorden van Chili. Als het onderzoek wordt voortgezet, kunnen de eerste resultaten binnenkort worden bekeken in een 52 minuten durende documentaire getiteld: “Kuijfe en het mysterie van de mummie Rascar Capac”, een Belgisch-Franse coproductie (Panoramique Terre Production (BE) en Un Film à la Patte (FR)).

De sectie Amerika kreeg ook nog een andere financiering (via het TOURNESOL-programma, een wetenschappelijke samenwerking met Frankrijk - Partnerprogramma Hubert Currien) om samen te werken met een team van het Parijse Muséum d'Histoire naturelle. Dit project heeft tot doel de circulatie- en uitwisselingsroutes in de Cordillera de los Andes (Peru, Bolivia, Chili en Argentinië) te bestuderen door de verschillende stadia van de productie-, verwerkings- en consumptieketen van kostbare lithische materialen (lapis lazuli, obsidiaan enz.) tijdens de Midden Horizon (500-1.150 n.Chr.) van de pre-Spaanse periode te identificeren.

Tot slot werd de afgelopen twee jaar een samenwerking tussen het Volkenkunde Museum van Leiden, het C2RMF (Centre de Restauration et de Recherches des Musées de France) en het Museum Kunst & Geschiedenis opgezet om een reeks ontdekkingen van de Mixtec-cultuur in Mexicaanse grotten te onderzoeken. Bedoeling is om de blauwe stenen van de mozaïeken op hout (schild, kleine kikkerfiguren, ...) en de lijm die ze op hun plaats houdt te determineren. De onderzoeken werden aangevuld met een hele resem dateringen. De resultaten worden binnenkort verwacht.

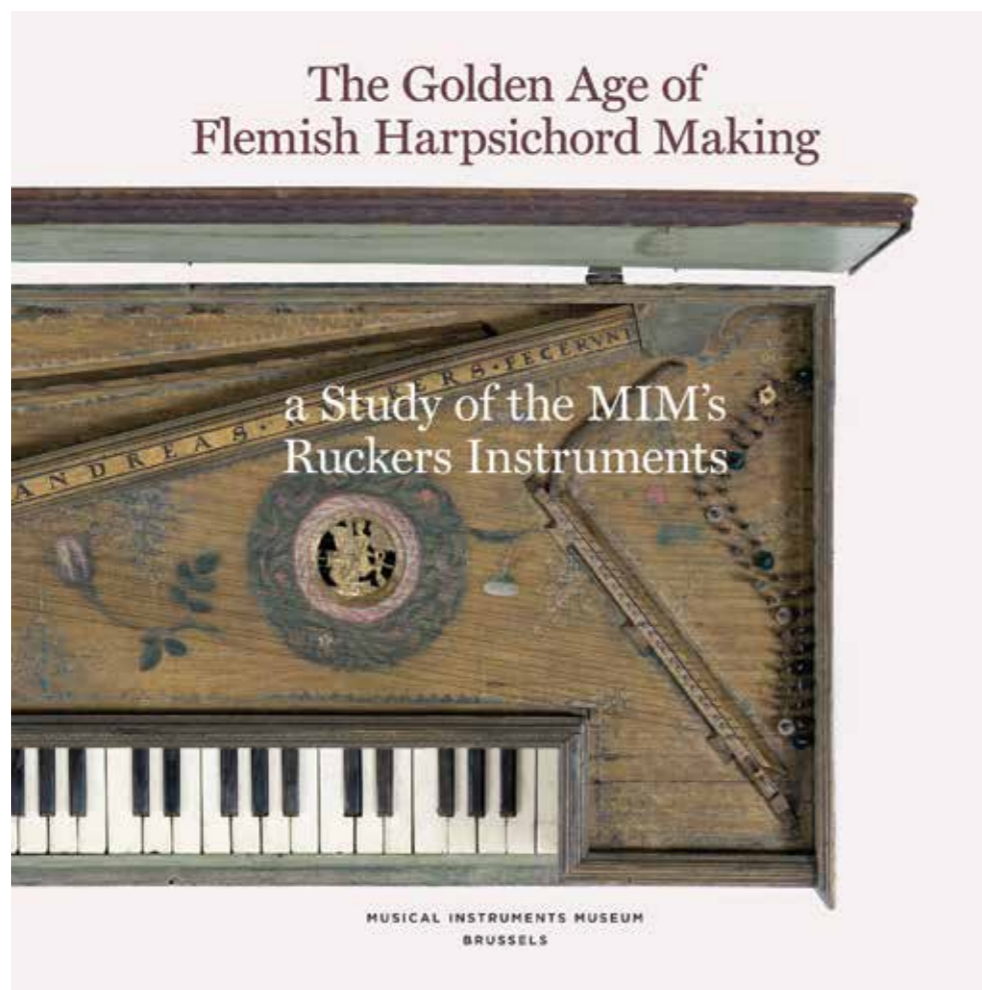
Het Muziekinstrumentenmuseum (mim) is ondergebracht in het voormalige Art Nouveau warenhuis “Old England” aan de Hofberg in het centrum van Brussel, en behoort samen met het *Musée de la musique* in Parijs tot de oudste muziekinstrumentenmusea ter wereld. Het mim is niet enkel gekend omwille van zijn uitzonderlijke historische collectie, maar bezit ook een van de meest verscheiden collecties wereldwijd. Naast “klassiek-westerse” instrumenten omvat ze een uitgebreide verzameling etnische en volkskundige instrumenten, samen goed voor bijna 9000 instrumenten.

Het mim werd opgericht in 1877 als afdeling van het Conservatorium van Brussel, bedoeld om studenten kennis te laten maken met historische en etnische instrumenten. Het bestond oorspronkelijk uit twee collecties: de collectie van de Belgische musicoloog en wijlen directeur van het Conservatorium, François-Joseph Fétis (1782-1872), en de collectie Indische instrumenten geschonken in 1876 door Radja Sourindro Mohun Tagore aan Leopold II.

De eerste conservator, Victor-Charles Mahillon (1841-1924) bouwde de collecties uit tot een van de rijkste verzamelingen van de wereld. Doorheen de twee Wereldoorlogen hielden de conservatoren zich voornamelijk bezig met de veiligheid van de collectie. Pas vanaf eind de jaren 1950 werden er opnieuw zeldzame stukken aangekocht en concert georganiseerd.

In 2000 vond de collectie naar zijn definitieve onderkomen in het “Old England” gebouw. Ongeveer 1200 instrumenten uit verschillende eeuwen en werelddelen zijn er tentoongesteld over vier verdiepingen. Bezoekers krijgen tijdens een hoofdtelefoon waarmee ze naar een 200-tal muzikale fragmenten kunnen luisteren.

Het mim bezit ook een wetenschappelijke bibliotheek en een concertzaal. Het restauratieatelier waakt over de goede staat van de instrumenten. De publiekswerking verzorgt een uitgebreid programma aan rondleidingen en ateliers.

PUBLICATIE OVER KLAVECIMBELS EN VIRGINALEN

The Golden Age of Flemish Harpsichord Making : a Study of the MIM's Ruckers Instruments

Het MIM bracht een belangrijke publicatie uit die inzoomt op zijn prestigieuze collectie Vlaamse 16de- en 17de-eeuwse klavecimbels en virginalen. Naast de gedetailleerde catalogus van de 18 instrumenten in de collectie van de hand van de familie Ruckers, belicht de publicatie de context van de Antwerpse productie van klavierinstrumenten, hun overvloedige voorstelling in de Vlaamse schilderkunst en hun muzikale repertoire. Het werk licht ook de resultaten toe van onderzoeken die tussen 2014 en 2017 werden uitgevoerd door een interdisciplinair team van onderzoekers van de universiteiten van Antwerpen en Firenze, het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium en zusterinstellingen zoals het MET of het Muziekmuseum. De onderzoeken leidden tot enkele interessante doorbraken in de kennis van klavecimbelbouw, met name op het vlak van samenstelling van de rozen, identificatie van de pigmenten die worden gebruikt in de decoratie van klankkast en klankblad, keuze van houtsoorten, hun herkomst en datering.

Deze prachtige publicatie genoot de financiële steun van het Fonds Courtin-Bouché. Ze wordt gezien als een belangrijk werk op het gebied van de organologie en werd in 2019 bekroond met de prestigieuze Nicholas Bessaraboff-prijs van de American Musical Instrument Society.

Pascale Vandervellen (ed.), The Golden Age of Flemish Harpsichord Making: a Study of the MIM's Ruckers Instruments, Brussels: Musical Instruments Museum, 2017, 420 pp., approx. 522 color plates, 20 black-and-white illustrations and x-rays, 110 tables, graphs and charts, 44 plans, drawings, and sets of moulding profiles, ISBN number: 9789090108384, 59€.

COST WOODMUSICK- CONFERENTIE

Preservation of Wooden Musical Instruments. Ethics, Practice and Assessment

De vierde conferentie van het Europese COST WoodMusICK-netwerk, dit is een netwerk dat zich inzet voor de conservatie en restauratie van muziekinstrumenten waarvan de opzet tussen 2014 en 2017 door de Europese Commissie werd gefinancierd, ging door van 5 tot 7 oktober 2017 en werd georganiseerd door en in het MIM. Het driedaagse evenement lokte zowat 200 deelnemers uit 24 verschillende landen, waaronder de belangrijkste Europese landen, de Verenigde Staten, Japan, Egypte, Canada, Noorwegen en Oekraïne. De deelnemers konden kiezen uit vijf sessies met lezingen en workshops over ethiek, nieuwe methoden, materialen en controleprocedures voor de conservatie en restauratie van muziekinstrumenten. Het programma werd bovendien muzikaal omlijst. De verslagen werden achteraf gepubliceerd.

De conferentie was ook een mooie gelegenheid om de restauratie te belichten van Herman Lichtenthal's piano viole, een mythisch instrument waarvan het oorspronkelijke ontwerp teruggaat tot Leonardo da Vinci. De piano viole werd in de jaren 1830 tijdens verschillende concerten in het Koninklijk Paleis bespeeld en werd in 1832 door Leopold I aangekocht, nadat de mechaniek het liet afweten. Het instrument werd in 2014 toevertrouwd aan het MIM en onderging in zijn ateliers een langdurige, minutieuze restauratie. De wedergeboorte werd uitgebreid in de geschreven en audiovisuele pers gecoverd.

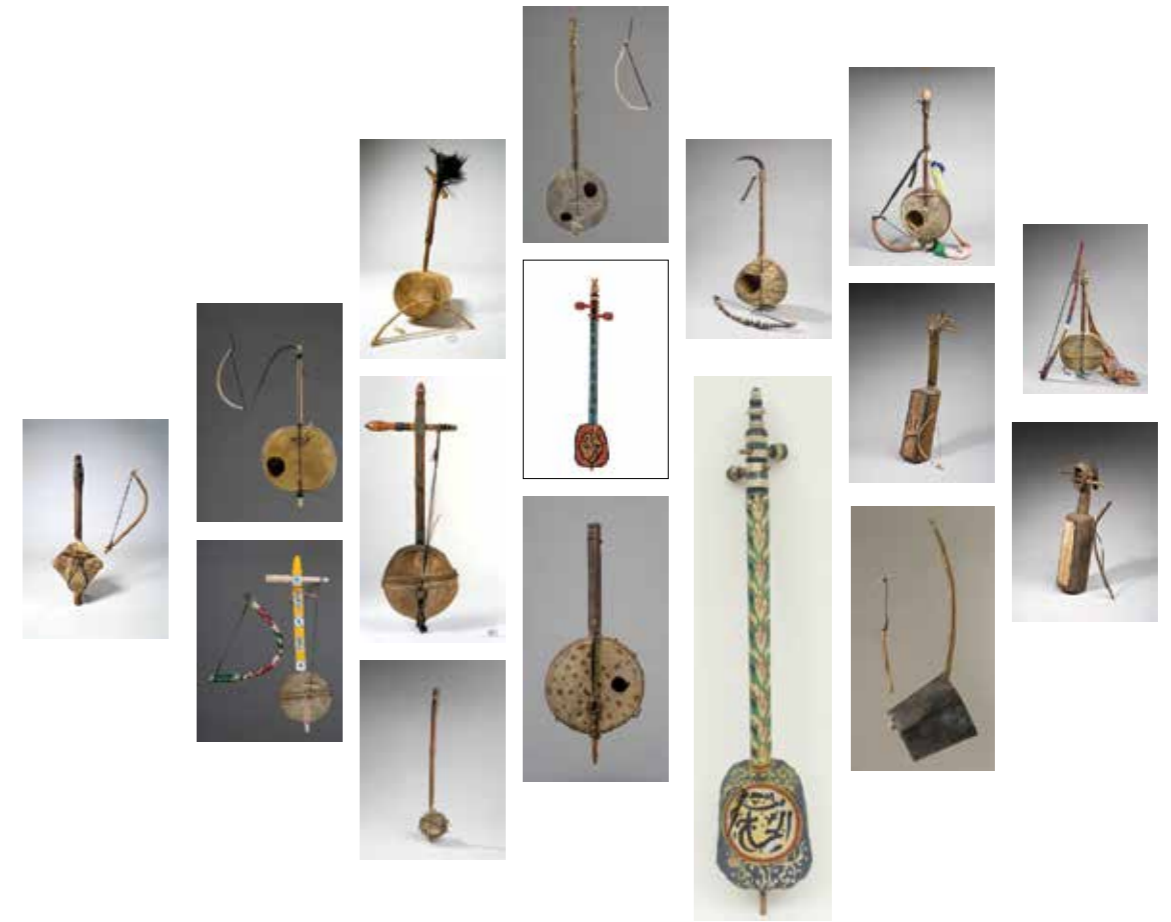

LITHOFOON, MEESTERWERK VAN EEN COMPAGNON

De collectie slaginstrumenten van het MIM werd uitgebreid met een merkwaardig instrument. Het gaat om een lithofoon, geschonken door de ontwerper en maker zelf, Pierre-Jean Fraselle. Pierre-Jean Fraselle is afkomstig van Malonne en volgde een opleiding tot steenhouwer in Frankrijk, bij de Association de Compagnons Passants Tailleurs de Pierre. Deze lithofoon is zijn eindwerk of “meesterwerk” als compagnon.

De lithofoon is eigenlijk een aangeslagen idiofoon en is een van de oudste muziekuitingen. Voorbeelden van natuurlijke lithofoons - stalagmieten - dateren van meer dan 20.000 jaar geleden en zijn terug te vinden op verschillende hoogpaleolithische sites in heel Europa. De nieuwkomer in de collectie oogt modern en werd gemaakt met stenen afkomstig uit een Waalse steengroeve, meer bepaald Belgische blauwe hardsteen. Deze kalksteen, ook wel “petit granite” of “kleine graniet” genoemd, wordt door de naamloze vennootschap Les Carrières de la Pierre bleue belge gedolven in de groeve van Clypot in Neufvilles (Zinnik).

Het instrument bestaat uit 22 stenen stroken die overeenkomen met evenveel zorgvuldig gestemde chromatische tonen over een bereik van een octaaf en een sext. De stroken zijn gerangschikt als een pianoklavier, maar dan in een lichte cirkelboog, op een houten frame. De draagconstructie, gemaakt van blauwe hardsteen versterkt met staal, heeft een art nouveau geïnspireerd decor. Het hele vervaardigingsproces nam meer dan 2.000 uren in beslag. Het instrument weegt 750 kg, is gebouwd op een verrijdbaar platform en heeft een ingebouwde koffer om het gemakkelijk te kunnen transporteren. Het is perfect bespeelbaar met kleine trommelstokken en werd bespeeld tijdens een concert voordat het in de collectie van het Museum werd opgenomen.

MIMO MUSICAL INSTRUMENTS MUSEUMS ONLINE

www.mimo-db.eu

Muziekinstrumenten zijn getuigen van duizenden jaren menselijke creativiteit en vernieuwingsdrang. Europese musea bewaren een belangrijk deel van dit materieel erfgoed; honderdduizenden instrumenten van over de hele wereld vinden er onderdak. Naast bewaren willen deze musea ook kennis verspreiden over muziekinstrumenten, inzichten bijbrengen, inspireren en verbinden.

Het internationale platform MIMO (Musical Instrument Museums Online) is gecreëerd om dit erfgoed als geheel op een coherente manier wereldwijd kenbaar te maken. Als uniek toegangspunt (single point of access) tot de collecties helpt het de bezoeker bij zijn zoektocht naar specifieke instrumenten. MIMO begon in 2009 als een tweejarig project, gefinancierd door de Europese Commissie. Alle partnercollecties werden gedigitaliseerd en online gepubliceerd in een meertalige omgeving. De partners bouwden standaarden op gebied van naamgeving van de instrumenten, van bouwers, van classificatie en van visuele presentie.

Ondertussen viert MIMO zijn tienjarig bestaan. De oorspronkelijke groep van elf grote Europese musea, inclusief het Muziekinstrumentenmuseum van Brussel, is uitgegroeid tot een wereldwijd consortium met 35 partner-musea in Europa, Azië en Afrika. Meer dan 63000 instrumenten zijn te vinden op het MIMO-portaal met verrijkte metadata en foto's, gelinkt aan meertalige thesauri. Er kwamen ook 1250 digitale audio files in de databank en 300 videofiles.

Het bijeenbrengen van zoveel objecten in een gecontroleerde en eenvoudige te bevragen omgeving maakt onderlinge vergelijking gemakkelijk en aantrekkelijk; evoluties en migraties van instrumenten kunnen ontdekt en gevolgd worden. MIMO is niet enkel een gedocumenteerde catalogoog geworden van muzikaal werelderfgoed maar ook een belangrijk hulpmiddel voor wetenschappelijk onderzoek.

RESTAUREREN EN HERUITVINDEN: WEDERGEBOORTE VAN DE PIANO VIOLE

De piano viole, een uitzonderlijk instrument dat wordt bewaard in het Muziekinstrumentenmuseum (inv. nr. D2014.001.002), onderging een grondige restauratie in de ateliers van het Museum. Dit unieke stuk, dat in 1832 door Leopold I werd aangekocht, werd in 2014 door het Koninklijk Paleis toevertrouwd aan het MIM.

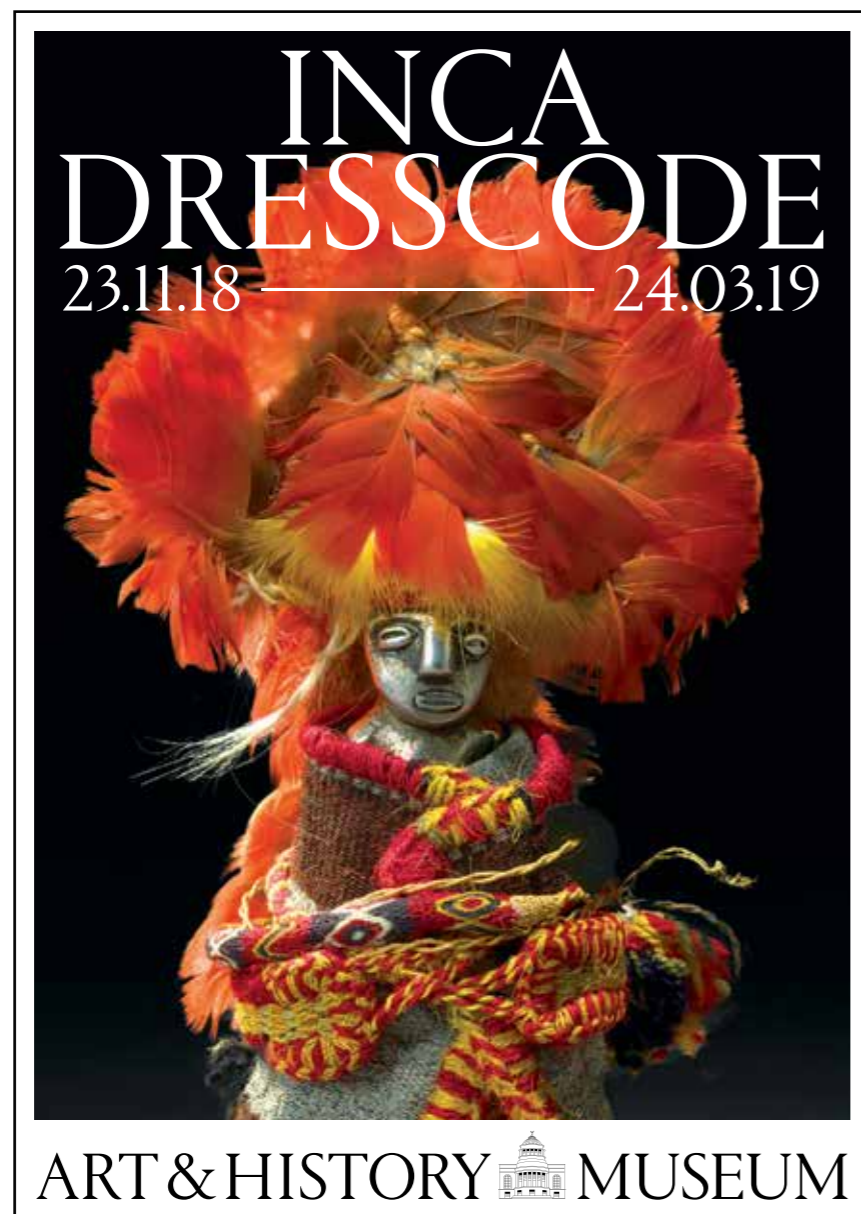
De piano viole is een hybride klavier- en strijkinstrument, gebouwd door Herman Lichtenhal (Brussel, 1831) naar een tekening van Leonardo da Vinci zelf; de schets van de meester is gedagtekend 1495. Concreet werkt de piano viole met een pedaal die een cilinder en kleine snaarschijven doet draaien waarop strijdstokken zijn gemonteerd. Die laatste zijn gemaakt van fijne lederen riemen met een laagje hars en worden met behulp van het klavier tegen de snaren gestreken. De geproduceerde klanken doen denken aan die van een snaarinstrument, zoals de viola da gamba of de viool. Het MIM heeft nog twee andere instrumenten van dezelfde familie die echter volgens een ander principe werken: het Geigenwerk (inv. nr. 2485) en de piano quatuor (inv. nr. 2486).

De restauratiewerkzaamheden namen heel wat maanden in beslag. Dit project vergde immers flink wat onderzoek, vooral wat de materiaalkeuze betreft. Daarnaast werd er ook volop geëxperimenteerd en moesten de ontbrekende onderdelen worden gereconstrueerd. Een meticulous werkje dus, dat aanleiding gaf tot heel wat uitwisselingen met andere musea, restaurateurs, musicologen, studenten en andere specialisten. Over het project werd ook een artikel geschreven door Pierre Gevaert, restaurateur van het MIM, Elisabeth Salverda, vrijwilliger bij het MIM die klavierinstrumenten bespeelt, en Michel Terlinck, eveneens vrijwilliger bij het MIM en tevens muzikant, traditionele instrumentenbouwer en pianorestaurateur. Dit artikel wordt in mei 2019 gepubliceerd in het prestigieuze tijdschrift *The Galpin Society Journal*.

De piano viole wordt momenteel tentoongesteld en is bespeelbaar. Een mooie aanwinst voor de collectie van het MIM.

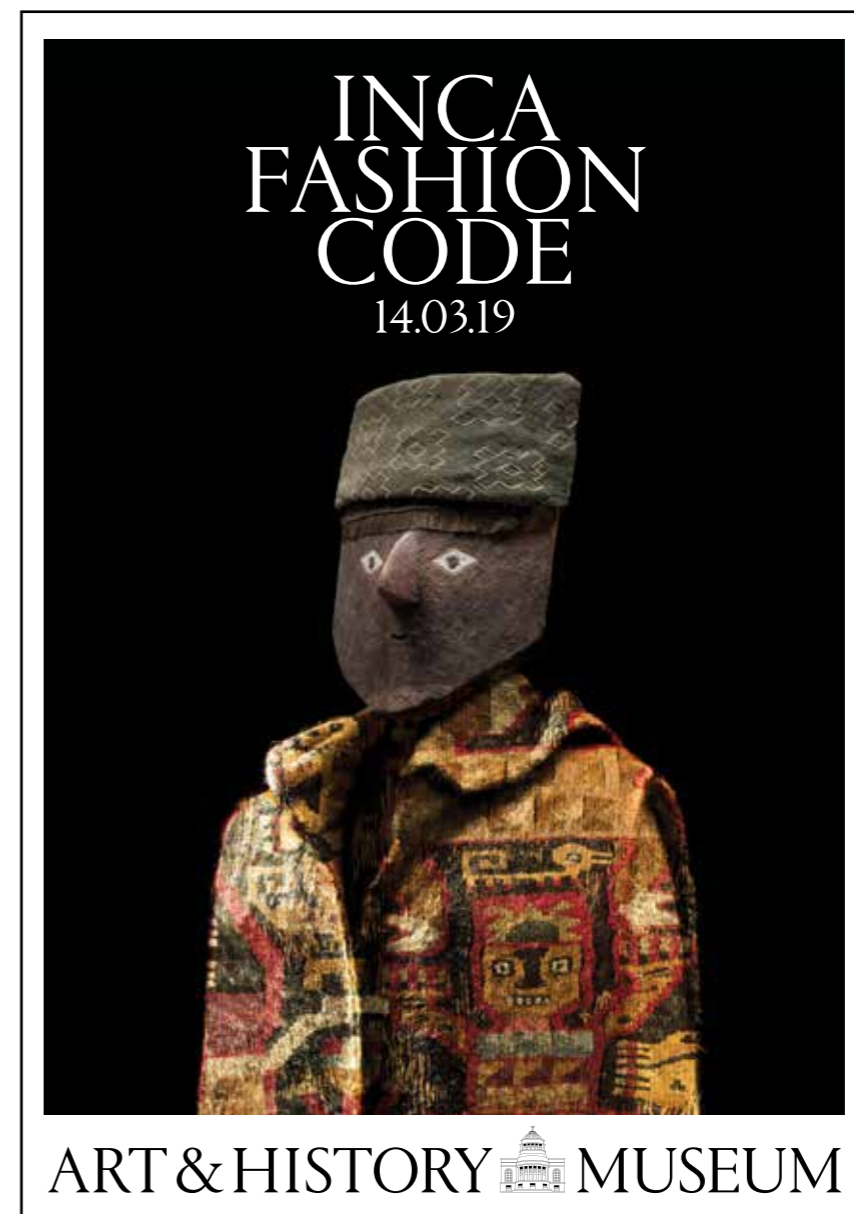
TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

INCA DRESS CODE
23.11.2018 – 24.03.2019

Textiel was in de ogen van de Inca's kostbaarder dan goud. Ze gebruikten het in de precolumbiaanse periode niet alleen om zich te kleden, maar ook als symbool van macht, als offerande of als diplomatiek geschenk. Van 23 november 2018 tot 24 maart 2019 zette het Museum Kunst & Geschiedenis van Brussel dit precolumbiaanse textiel in de kijker in het kader van de expo "Inca Dress Code - Pracht en praal uit de Andes".

Meer dan 200 uitzonderlijke objecten uit het Linden-Museum in Stuttgart, het Musée du Quai Branly in Parijs, het MAS in Antwerpen, uit verschillende privécollecties, maar ook uit de wereldvermaarde eigen collecties van het Museum Kunst & Geschiedenis van Brussel dompelden bezoekers onder in een hedendaagse, aantrekkelijke en interactieve scenografie waar ze de pracht en de weelderigheid van het textiel, maar ook de bijzondere kwaliteit van het edelsmeedwerk en de schoonheid van de verenpracht van het precolumbiaanse verleden konden bewonderen. De expo belichtte het magistrale meesterschap van de Inca's en hun voorgangers in de kunst van het weven van lama-, alpaca- of vicunawol, de verfijning van de motieven en de veelheid van kleuren, die nog geen sprankeltje van hun levendigheid hebben verloren. Kinderen konden een speciaal traject volgen en deelnemen aan allerlei educatieve activiteiten. Inca Dress Code werd opgevat als een indrukwekkende tentoonstelling die klein en groot beroert.

INCA FASHION CODE
14.03.2019

Het Museum en de ambassade van Peru sloegen de handen in elkaar voor "INCA FASHION CODE": een modedefilé waarbij de beste modescholen uit België en Peru creaties gebaseerd op de tentoonstelling "Inca Dress Code" voorstelden. Het uitgangspunt was tonen hoe de uitzonderlijke collectiestukken een onuitputtelijke bron van inspiratie kunnen zijn voor hedendaagse kledingstukken, design en mode. Dit evenement, dat doorging in een van de meest prestigieuze musea van België, kan ook worden gezien als een culturele uitwisseling tussen twee landen, waarbij Belgische en Peruviaanse studenten een nationale schat een eigentijdse twist geven. Op 14 maart werden de creaties van de studenten getoond door modellen tijdens een modedefilé. Van 16 maart en tot het einde van de expo "Inca Dress Code" waren hun creaties te zien aan de ingang van de tentoonstelling, als een hedendaagse weerspiegeling van het meesterschap van de oude Andesbeschavingen. Twee studenten die meewerkten aan het project (één uit België en één uit Peru) werden door een professionele jury gekozen om een maand lang stage te lopen in Peru en België.

OCEANIA 26.10.2017 - 28.04.18

Op 29 april 2018 eindigde de tentoonstelling 'Oceania – Reis in het onmetelijke' feestelijk geopend. Kaarten, maquettes van boten en archieven en zelfs een nagebouwde gang van het schip de Mercator nodigden bezoekers uit om de Stille Oceaan over te steken in de voetsporen van de ontdekkingsreizigers van weleer. Centraal stond de erg rijke collecties afkomstig uit Oceanië van het Museum Kunst & Geschiedenis, het MIM en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Meer dan 250 objecten afkomstig uit Papoea, Nieuw-Caledonië, Micronesië, De Fiji- en Cookeilanden, Tonga, Samoa, Tahiti, de Markiezenarchipel, Nieuw-Zeeland, Hawaï of het Paaseiland toonden de rijkdom en de creativiteit van de bewoners van Oceanië.

LITTLE LIFE: OVER POPPENHUIZEN EN 19de-EEUWSE WOONCULTUUR 17.11.2017 - 25.11.2018

Van 17 november 2017 tot 25 november 2018 organiseerde de Hallepoort de expo "Little Life". De bedoeling van deze tentoonstelling was om bezoekers aan de hand van speelgoed uit het midden van de 19de eeuw te laten ontdekken hoe de burgerij in die tijd woonde en leefde. In de 19de eeuw richtte de speelgoedindustrie zich voornamelijk op de opkomende bourgeoisie, die de voorkeur gaf aan educatief speelgoed dat de maatschappelijke rollen bevestigt. In die tijd moest de vrouw immers het huishouden runnen en dus kregen meisjes uit welgestelde gezinnen poppenhuizen en miniatuurserviesgoed om mee te spelen. Basis van de tentoonstelling was een uitzonderlijk poppenhuis, gemaakt naar het model van een Brusselse neoklassieke woning die in 1876 in Etterbeek werd gebouwd in opdracht van elektro-ingenieur Jules Charlier. Andere aspecten van het poppenhuis werden gelinkt aan hun historische betekenis: salon, badkamer, keuken, kinder- en bediendekamers en eetkamer. De tentoongestelde objecten waren afkomstig uit de speelgoedcollectie van de sectie Europese ethnologie van het Museum Kunst & Geschiedenis en werden uitgeleend door de speelgoedmusea van Brussel en Mechelen en het Musée de la Vie Wallonne in Luik. De tentoonstelling was zo opgevat dat ze jong en oud kon boeien, maar ook speelgoedverzamelaars en ontwerpers van poppenhuizen of poppenkamers.

MLEIHA EEN ARABISCH KONINKRIJK OP DE KARAVANROUTE 30.10 - 12.12.2018

Mleiha is een oase in het binnenland van het Emiraat Sharjah (Verenigde Arabische Emiraten) en domineerde in de oudheid de Zuidoost-Arabische karavaanhandel, vooral vanaf de 3de eeuw v.Chr. De bewoners verlieten de streek in de 3de eeuw n.Chr. als gevolg van geopolitieke omwentelingen, die een verschuiving van de handelsroutes weg van het Omaanse schiereiland veroorzaakten.

De tentoonstelling werd georganiseerd ter gelegenheid van de tiende verjaardag van de gezamenlijke opgravingen van het Museum en het Emiraat Sharjah op deze site. Dankzij onderzoek in een woonwijk en een reeks graven hebben we meer inzicht gekregen in de rol van deze regio in de internationale handelsnetwerken van de Hellenistische en Romeinse periode. Tijdens de tentoonstelling werd een belangrijke ontdekking in de kijker gezet: een monumentale graftombe met een tweetalige Zuid-Arabische/Aramese funeraire inscriptie, die aantoont dat er al in de 3de eeuw v.Chr. sprake was van het koninkrijk Oman, lang voordat het in andere bronnen werd vermeld.

Naast de koninklijke grafvoorwerpen konden de bezoekers een selectie objecten (beeldhouwwerken, luxegoederen, wapens, munten enz.) bewonderen die hen meevoerden naar de antieke stad Mleiha.

ALEX - DE KUNST VAN JACQUES MARTIN 14.09.18 - 06.01.19

Ter gelegenheid van de 70ste verjaardag van Alex werd van 14 september 2018 tot 6 januari 2019 een grote retrospectieve rond de kunst van Jacques Martin gehouden in de museumzalen waar de prestigieuze collecties van de Oudheid van het Museum Kunst & Geschiedenis zijn ondergebracht. In samenwerking met visit.brussels en Uitgeverij Casterman werd de tentoonstelling geopend ter gelegenheid van het Stripfeest (14-16/09). De tentoonstelling belichtte vier decennia - van 1948 tot 1988 - creatief werk van Jacques Martin.

Een honderdtal originele werken werden per thema samengebracht en stellen het oeuvre van Jacques Martin voor via de avonturen van zijn legendarische held.

Van alle helden die het pantheon van de stripwereld bevolken, is Alex een van de meest bijzondere personages. In 2018 vierde Alex zijn 70-jarige bestaan. Op 16 september 1948 was hij voor het eerst te zien in het weekblad Kuifje. Sindsdien werden er 12 miljoen albums verkocht met vertalingen naar 15 talen. Tussen 1948 en 1988, het jaar waarin "Het Paard van Troje" verscheen, het laatste album van de hand van Jacques Martin, en zelfs daarna nog, trotseerde deze jonge Gallo-Romein talloze gevaren en kwam hij in contact met de meest uiteenlopende beschavingen. Al die tijd droeg hij eerlijkheid en rechtvaardigheid hoog in het vaandel, idealen die zijn geestelijke vader zeer dierbaar waren.

Vandaag wordt Alex beschouwd als de ware voorloper van het "historische stripverhaal". Het lijkt een wat vage definiëring, maar het is Jacques Martins verdienste dat hij als allereerste nauwgezet aandacht schonk aan de historische geloofwaardigheid van zijn verhalen.

VAN TIEPOLO TOT RICHTER,
DIALOOG IN EUROPA
24.05 – 30.09.2018

Van 24 mei tot 30 september 2018 stelde de Koning Boudewijnstichting, in samenwerking met de belangrijkste Europese stichtingen die ijveren voor het behoud van het cultureel erfgoed, in de zuilenzaal van het Museum Kunst & Geschiedenis enkele topstukken uit hun collecties voor tijdens de expo “Van Tiepolo tot Richter, dialoog in Europa”.

De tentoonstelling liet zien hoe erfgoed de contacten tussen Europeanen van eeuw tot eeuw stimuleerde.

Het initiatief kwam er naar aanleiding van het Europese Erfgoedjaar, meteen de ideale gelegenheid voor Europese stichtingen die in dit domein actief zijn om hun engagement beter bekend te maken. Kunst en cultuur zijn trouwens altijd al uitstekende ambassadeurs geweest. De prestigieuze werken die in Brussel werden tentoongesteld, weerspiegelden stuk voor stuk de grote en kleine geschiedenis van alle Europeanen.

De tentoongestelde stukken waren geselecteerd door de 14 deelnemende stichtingen*. Zo ontstond er een fascinerende dialoog tussen onder anderen Auguste Rodin, Giovanni Battista Tiepolo, Jacob Jordaens en Albrecht Dürer voor de oude kunst, en Gerhard Richter, Georg Baselitz, Constant, Ernst Ludwig Kirchner, Maria Helena Vieira da Silva en Leon Spilliaert voor de moderneren.

De tentoonstelling benadrukte de inzet van Europese stichtingen voor het behoud en de overdracht van ons cultureel erfgoed.

* *Fondazione Cariplo, Fundação Calouste Gulbenkian, Finnish Cultural Foundation, Fondazione Banca del Monte di Lucca, Fondazione Cassa di Risparmio di Lucca, Fondazione CRT, Fundação Oriente, Jenny and Antti Wihuri Foundation, Olbricht Foundation, Prins Bernhard Cultuurfonds, Saastamoinen Foundation, Svenska Kulturfonden en Vereniging Rembrandt*

« LA FAMILLE ROYALE
FAIT LA UNE »
9.03 – 9.06.2018

Ter gelegenheid van zijn 90 jaar opende *Soir mag*, voorheen *Le Soir illustré*, zijn archieven voor het publiek tijdens een expo in het Museum Kunst & Geschiedenis. Met een tentoonstelling van meer dan 300 omslagen overliep het weekblad van de groep Rossel negentig jaar grote en kleine verhalen van onze dynastie, negen decennia waarin het land ingrijpende veranderingen onderging, van “Belgique de papa” tot de federale staat waarin de koninklijke familie vandaag nog steeds een verbindende rol vervult. Van het einde van de regeerperiode van Albert I tot die van Filip ontrolde voor de ogen van de bezoekers de saga van een familie en van een volk, met hoogtes en laagtes.

Vanaf 9 maart was “La Famille royale fait la Une” drie maanden lang te bezoeken in het Museum. De historische omslagen (in zwart-wit en in kleur) werden vergroot op A2-formaat en waren te zien op dragers geïnspireerd door de beroemde Parijse Morriszuilen.

Soir mag dan een geprivilegieerde getuige van het verleden zijn, het is ook helemaal mee met zijn tijd. Zo bevat het parcours van “La Famille royale fait la Une” schermen die een virtuele kijk geven op de werkplek van koning Filip.

EVENEMENTEN

NAVO-TOP 11 & 12.07.18

Het Museum Kunst & Geschiedenis had de eer om op 11 en 12 juli 2018 de NAVO-top in Brussel te onthalen. Deze top was de 26ste in een reeks bijeenkomsten van de NAVO-leden, die op onregelmatige tijdstippen doorgaan in verschillende hoofdsteden. Het doel van de top was om een paar knopen door te hakken in verband met de organisatie van de NAVO en de inzet van middelen in Europa en in Irak. Het Jubelpark en de musea die er hun stek hebben (Autoworld, Museum Kunst & Geschiedenis, Legermuseum) zijn nationale iconen van groot cultureel en erfgoedkundig belang. Daarom werd deze locatie gekozen om de hoogwaardigheidsbekleders en staatshoofden van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie en hun bondgenoten te ontvangen. En omdat het Museum Kunst & Geschiedenis het grootste museum van België is, beantwoordde het bovendien aan de vraag om een afdoende infrastructuur voor een dergelijk evenement. Een groot deel van het museum werd ingericht om aan de behoeften van de top te voldoen. De receptie ging door in de grote wandtapijtenzaal (Grote Narthex) en in de kloostergang van het museum. De bijeenkomst zelf vond plaats in het grote auditorium en werd vlakbij uitgezonden in de luisterzalen. Naast onze premier Charles Michel waren ook Angela Merkel, Donald Trump, Emmanuel Macron en vele anderen aanwezig.

DISCOVERY TOUR VAN ASSASSIN'S CREED: VERKEN HET OUDE EGYPTE MET HET MUSEUM KUNST & GESCHIEDENIS EN UBISOFT 21.02.2018

Op woensdag 21 februari ging in het Museum Kunst & Geschiedenis een persconferentie door. Die werd in samenwerking met het videogamebedrijf Ubisoft opgezet om de Discovery Tour van Assassin's Creed voor te stellen, die spelers terug flitst naar het oude Egypte. De Discovery Tour is een gratis educatieve update van Assassin's Creed Origins, waarmee spelers en geschiedenisfanaten Egypte vrij kunnen verkennen om meer te weten te komen over de geschiedenis en het dagelijkse leven doorheen 75 rondleidingen, uitgestippeld door historici en egyptologen. Wie niet over het basisspel beschikt, kan de Discovery Tour voor 19,99 euro apart aankopen. Tijdens dat weekend en tot eind april konden bezoekers van het Museum Kunst & Geschiedenis dit spannende spel uitproberen met een gamepod. Ter gelegenheid van de release van de Discovery Tour organiseerden het Museum Kunst & Geschiedenis en visit.brussels elk een wedstrijd. In de prijzenpot: Assassin's Creed games en t-shirts, maar ook toegangstickets voor het Museum, dat kan uitpakken met een indrukwekkende collectie over faraonisch Egypte.

VERNIEUWDE ARCHIEFRUIMTEN

Onze prioriteit is en blijft het correct afhandelen van de vele leenaanvragen van onderzoekers in onze musea en elders (351 geraadpleegde mappen). In september 2018 kwam daar nog een extra uitdaging bij, want de archiefruimten van het Museum waren dringend aan vernieuwing toe.

Beide archiefruimten werden eerst leeggemaakt en kregen daarna een schoonmaakbeurt. De elektriciteitsvoorzieningen werden volledig vernieuwd. En elke archiefruimte werd uitgerust met twee sets verrijdbare kasten.

Zo beschikken onze musea momenteel over meer dan 500 strekkende meter moderne en functionele opbergruimte voor de bewaring van duizenden archiefdocumenten.

In de eerste ruimte moesten eerst de slecht of niet opgeborgen documenten worden uitgezocht en dat waren er heel wat. Ze lagen her en der verspreid en zaten jarenlang verpakt in bruin papier of waren snelsnel in dozen gestopt. Nadat ze ordelijk werden opgeborgen, verhuisden ze tijdelijk van de eerste ruimte naar de tweede, waar ze in de oude, nog vrije rekken werden geplaatst. De rest werd wegens plaatsgebrek op twee grote trolleys gezet. In de lege eerste ruimte werd in maart 2019 de eerste set verrijdbare kasten geplaatst.

Vervolgens werd ook de tweede ruimte, die twee keer zo groot is, leeggemaakt, waarbij een deel van de archiefdocumenten, die bijna allemaal in dozen zaten, in de andere richting verhuisden. Dankzij de nieuwe verrijdbare kasten in de eerste ruimte,

die veel flexibeler zijn op het vlak van de verpakkingen die erin opgeborgen kunnen worden, konden de reeksen die het vaakst door lezers worden opgevraagd handig in rekken worden geplaatst. Vier pallets met elk 1 m³ archiefdocumenten konden echter niet meer binnen en werden tijdelijk naar de leeszaal overgebracht. Er werden een aantal dozen met mappen van voormalige medewerkers teruggevonden met handgeschreven fiches (volgens naam van object, plaats of persoon) die verwijzen naar geklasseerde archieven in verband met de aankoop van werken.

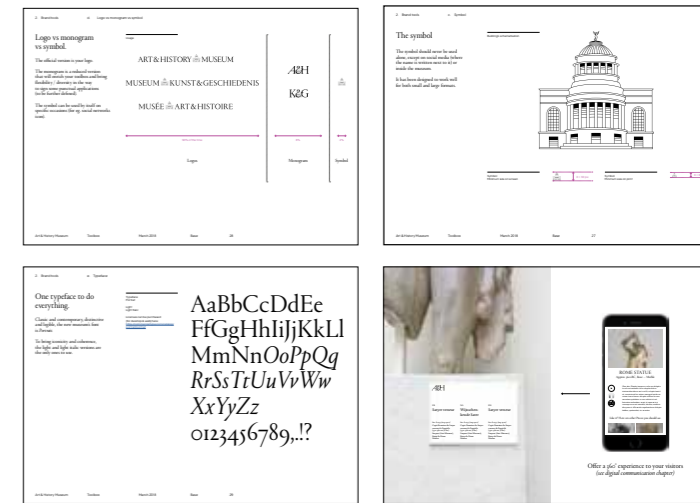
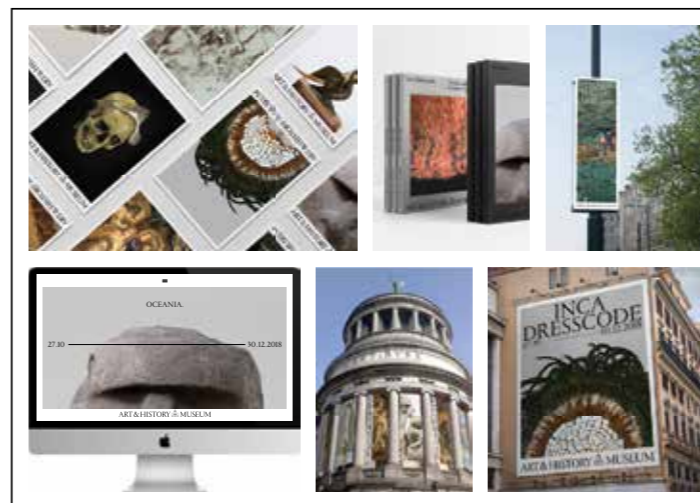
Het nieuwe academiejaar luidt de laatste fase van de verhuizing van de dozen in. Het is immers de bedoeling om in september 2019 ook verrijdbare kasten in de tweede archiefruimte te plaatsen. Op dat moment zullen de documenten ook verder gesorteerd worden, want er zijn heel wat reeksen die nog onderzocht moeten worden.

we ♥ our visitors

we ♥ our visitors

we ♥ our visitors

2018 !Voor de publiekswerking zet alvast één uitgangspunt de toon. Mensen staan centraal: het publiek, de museummedewerkers en het menselijke aspect in de collecties. Achter elk voorwerp en kunstwerk in de schitterende verzamelingen van onze musea schuilen makers, kunstenaars, (be)denkers, bouwers en gebruikers. Voeg daarbij de wetenschappers en aanschouwers die er via hun onderzoek en interpretatie lagen aan toevoegen. Het plaats geven aan deze verschillende stemmen, de dialoog voeren, en met een open geest nadenken over vroeger en nu, is onze belangrijkste opdracht.

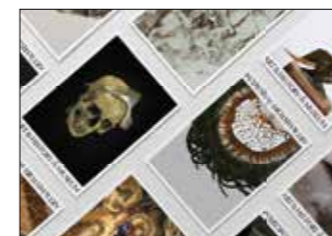
Accenten liggen op het uitbouwen van de gidsenwerking, het uitwerken van een aanbod en programma in de museumcollecties en tentoonstellingen, met als doel het publieksbereik, de betrokkenheid en de maatschappelijke relevantie te vergroten. Enkele markante projecten en activiteiten worden hierbij voor het voetlicht geplaatst.

In het kader van de *Oceania* -tentoonstelling waagden we voor het eerst een duik in een dag voor de allerkleinsten: met een blotevoetenparcours over zee en zand, slaapliedjes in de hangmat, nestjes bouwen in de ritselhut en vissen schilderen in de zee. Het baby-event *Hula la Oceania! Featuring babies on the beach* (18.03.18) verwelkomde 392 kinderen tussen 0-4 jaar.

2018 was tevens het Horta-jaar, wat onder meer gevierd werd met een wervelend programma in het Museum Kunst & Geschiedenis: op 14.10 streek het Artonov Festival (200 dlrs) neer met 2 concerten door Ensemble Revue Blanche en een performance door Carolyn Carlson. Voor de Kunstendag voor Kinderen (606 dlrs) sloegen we de handen in elkaar met Circus zonder Handen, voor een dag vol acrobatie, elegantie en lineaire kracht!

Twee nocturnes ook: een eerste (ca. 300 dlrs) om de expo *Little Life. Over poppenhuizen en 19de- eeuwse wooncultuur* te openen en een tweede (437 dlrs) om de tentoonstelling *Inca Dress Code* te vieren op 6 december. En jawel: de Sint bleek zijn lama gestuurd te hebben!

In het mim werd in het kader van de gasttentoonstelling *Alive. Estse volkinstrumenten* nauw samengewerkt met het Torupilli Jussi Trio voor het uitwerken van museumkampjes in de magische sfeer van Estland, gallery talks met live muziek, een tune learning session en masterclass viool.

REBRANDING VAN HET JUBELPARKMUSEUM / MUSEUM KUNST & GESCHIEDENIS 2018

Begin 2018 lanceerde het Jubelparkmuseum van Brussel een campagne voor een complete make-over. Die gaf de aftrap voor een museografische vernieuwingsoperatie: er werd beslist om tijdelijke tentoonstellingen te organiseren op basis van de eigen collecties van het museum en om de permanente zalen (Egyptische zalen, zalen over de 19de en de 20ste eeuw, maquette van Rome, ...) geleidelijk te vernieuwen, te beginnen met de winkel van Wolfers. Daarnaast krijgt ook de website een facelift (in uitvoering) en worden er allerlei infrastructuurwerken uitgevoerd, onder meer aan het dak, het sanitair en het onthaal. Als onderdeel van deze rebrandingcampagne kreeg het museum ook een nieuwe naam, een nieuw logo en een geheel eigen huisstijl om verwarring met de naburige musea te vermijden. Het Jubelparkmuseum wordt op die manier herboren als het **Museum Kunst & Geschiedenis** (Musée Art & Histoire in het Frans, Art & History Museum in het Engels). De officiële naam van de instelling als geheel blijft de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, een naam die naast het Museum Kunst & Geschiedenis ook het MIM (Muziekinstrumentenmuseum), de Hallepoort en de Musea van het Verre Oosten omvat, die momenteel gesloten zijn.

De complete rebranding werd uitgevoerd in samenwerking met Base Design.

CIJFERS 2018

INKOMSTEN	2016	2017	2018	EVOLUTIE IN %
Dotatie	5.481.000,00	6.325.000,00	4.777.000,00	-13
Eigen Inkomsten	3.121.780,40	3.299.535,26	3.471.063,38	11
Subsidies	1.412.338,45	2.968.107,05	402.948,96	-71
Sponsoring en Giften	44.598,00	47.891,46	125.974,71	182
Totale inkomsten	10.059.716,85	12.640.533,77	8.776.987,05	-13

UITGAVEN	2014	2015	2016	EVOLUTIE IN %
Personeel	5.548.095,31	5.316.581,87	5.317.165,85	-4
Werking	3.775.773,58	4.894.365,82	3.124.908,83	-17
Investering	455.731,48	840.205,09	416.152,84	-9
Collecties	62.787,12	48.052,91	81.772,56	30
Totale Uitgaven	9.842.387,49	11.099.205,69	8.940.000,08	-9

BEZOEKERS KMKG		EXPO'S	MIM	HALLEPOORT	TOTAAL KMKG
JAARTAL	A&H				
2016	49106	87928	107772	12282	257088
2017	58010	56210	133008	14676	261904
2018	81008	60390	142332	17154	300884

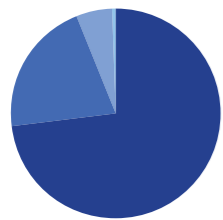
GROEPSBEZOEKEN KMKG

	2016	2017	2018	NL	FR	Totaal
JUBELPARK	13417	14229	13177	13417	5208	18625
MIM	7198	8869	6313	7198	6191	20420
HALLEPOORT	2221	2167	1160	2221	6059	19236
KMKG	20615	23098	19490	20615	9364	16562
					11782	20651
					8566	14879
						2221
						2167
						1160
						37408
						43238
						34115
						94340

PERSONEELSCIJFERS KMKG

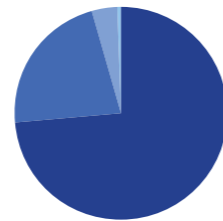
	TOTAAL		MAN		VROUW		NIVEAU A		NIVEAU B		NIVEAU C		NIVEAU D	
	pu	fte	pu	fte	pu	fte	pu	fte	pu	fte	pu	fte	pu	fte
2016	272	236,05	127	113,66	145	122,39	83	70,76	39	31,63	45	38,76	105	94,9
2017	267	230,82	122	108,56	145	122,26	79	66,36	35	29,2	47	40,86	106	94,4
	FRANSTALIGEN		NEDERLANDSTALIGEN		DUITSTALINGEN		STATUTAIREN		CONTRACTUELEN					
2016	149	131,94	123	104,11	0	0	66	59,16	206	176,89				
2017	150	130,71	117	100,11	0	0	64	58,86	203	171,96				

OORSPRONG INKOMSTEN

DotatiE
Eigen inkomsten
Subsidies
Sponsoring en giften

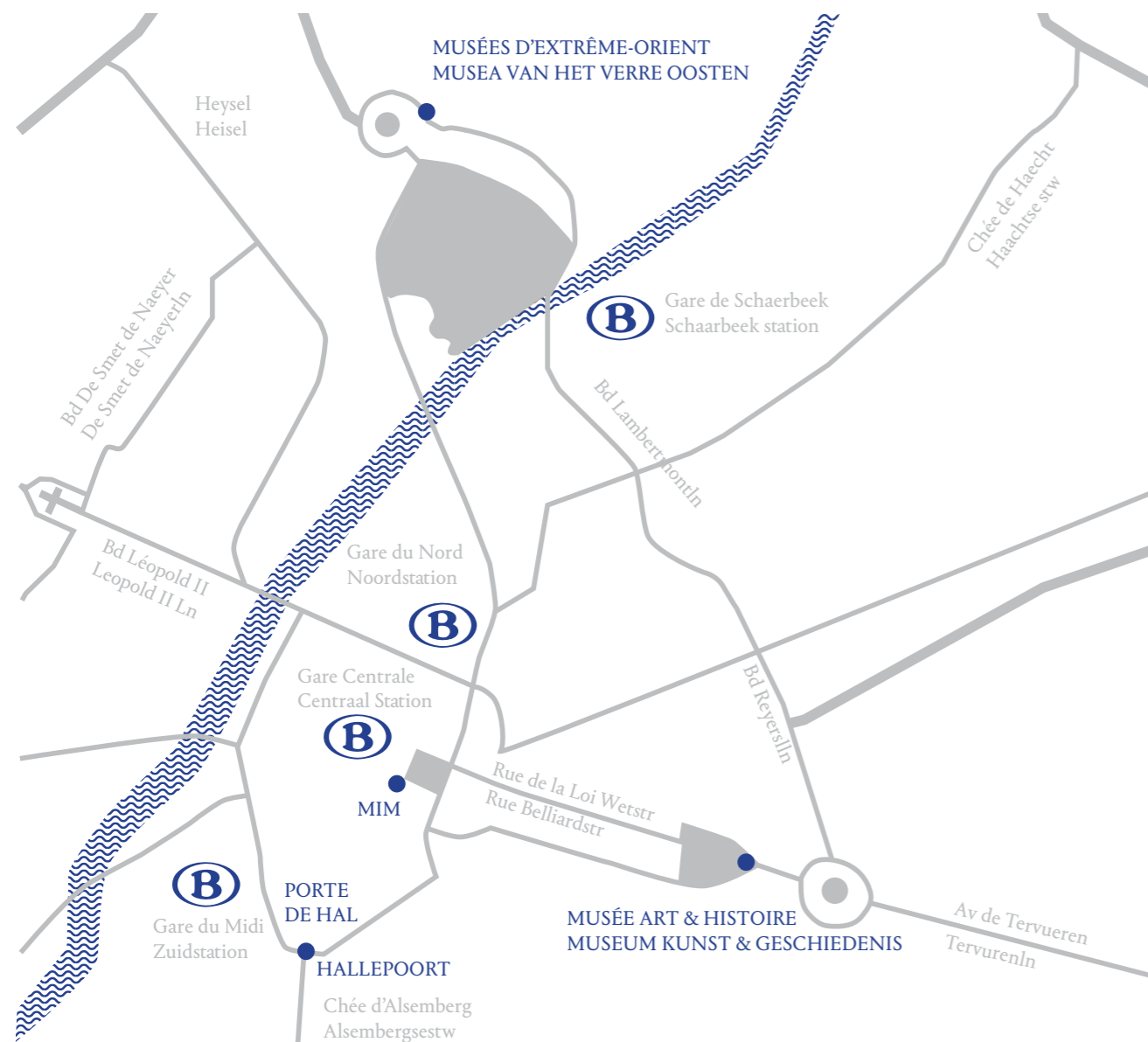
AARD VAN DE UITGAVEN

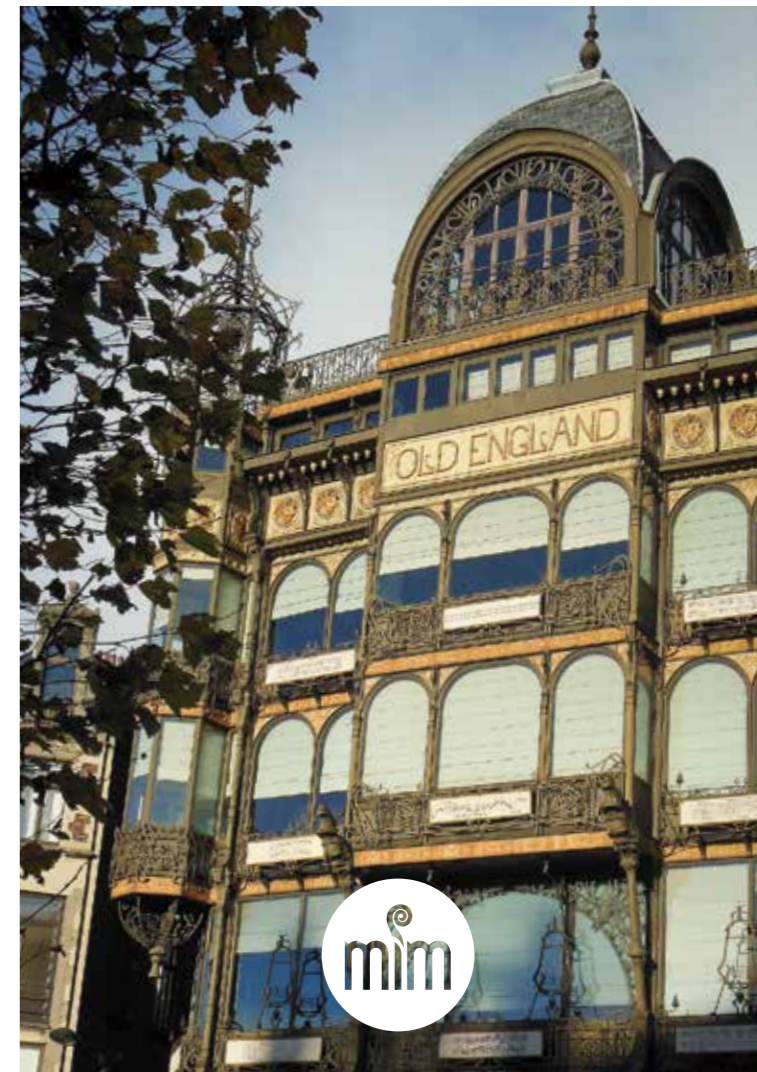
Personeel
Werking
Investerings
Collecties

DE KONINKLIJKE MUSEA VOOR KUNST EN GESCHIEDENIS
bestaan uit verschillende sites in Brussel:

- Museum Kunst & Geschiedenis
- Muziekinstrumentenmuseum
- Hallepoort
- Musea van het Verre Oosten

MUSEUM KUNST & GESCHIEDENIS

JAARRAPPORT GEREALISEERD DOOR DE DIENST COMMUNICATIE

AUTEURS

Werner Adriaenssens	Anne Goffart
Céline Bourguignon	Klara Herremans
Nicolas Cauwe	Serge Lemaitre
Ria Cooreman	Natacha Massar
Paul-Jan Cuenen	Valérie Montens
Luc Delvaux	Caroline Tilleux
Ingrid De Meüter	Pascale Vandervellen
Monique De Ruette	Saskia Willaert
Géry Dumoulin	Margaux Zandona

NALEZING

Anne Goffart
Denis Perin
Aurélié Piérart
Bart Schouppe

VERTALINGEN

Bieke Janssens
Sylvie Paesen
Denis Perin
Nele Strobbe
Oneliner Translations

VORMGEVING

Kenneth Mottar

FOTO'S

© Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis

VERANTWOORDELIJK UITGEVER

Alexandra De Poorter

WETTELIJK DEPOT

D/2019/0550/9

DE KONINKLIJKE MUSEA VOOR KUNST EN GESCHIEDENIS IN HET KORT

COLLECTIES

De enorme collecties bestaan uit enkele miljoenen objecten:

- Europese Prehistorie
- Oudheid, Middellandse zee en Nabije Oosten (Mesopotamië, Egypte, Griekenland, Etrurië, Rome...)
- Geschiedenis van onze regio's, van de middeleeuwen tot de 20ste eeuw
 - Muziekinstrumenten
- Aziatische culturen (India, China, Japan, Korea,
 - Vietnam, Thailand, Cambodja...)
 - De Maghreb
- Amerika, Noord tot Zuid
 - Oceanië

RESTAURATIE-ATELIERS

Ceramiek, muziekinstrumenten, meubelwerk, metaal, hout, papier, leder, schilderijen, fotografie...

EDUCATIE

Elk seizoen worden tal van workshops, rondleidingen en animaties in het Nederlands en het Frans aangeboden voor een gevarieerd publiek: kinderen, buitenschoolse groepen, volwassenen, kwetsbare groepen...

Elk jaar worden er één of twee tijdelijke maar prestigieuze tentoonstellingen gemaakt. De koninklijke Musea zijn bovendien ook bibliotheken, fototheken, shops...

BIBLIOTHEKEN & ARCHIEF

+/- 500.000 boeken, tijdschriften en andere documenten.
+/- 180 strekkende meter van documenten m.b.t. de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis

KONINKLIJKE MUSEA VOOR
KUNST EN GESCHIEDENIS

www.kmkg-mrah.be
info@kmkg-mrah.be
+32 (0)2 741 73 31

MUSEUM KUNST & GESCHIEDENIS

Jubelpark 10
1000 Brussel

MUZIEKINSTRUMENTENMUSEUM (MIM)

Hofberg 2
1000 Brussel

HALLEPOORT

Zuidlaan 150
1000 Brussel

MUSEA VAN HET VERRE OOSTEN

Van Praetlaan 44
1020 Brussel